

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

6. oktoober 2022*

Eelotsusetaotlus – Otsesed maksud – Asutamisvabadus – Äriühingu tulumaks –
Varifirmade maksustamise vältimise vastane maksusüsteem – Maksustatava tulu
kindlaksmääramine eeldatava miinimumtulu põhjal – Riiklikel reguleeritud turgudel noteeritud
äriühingute ja üksuste väljajätmine selle maksusüsteemi kohaldamisalast

Liidetud kohtuasjades C-433/21 ja C-434/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Corte suprema di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus)
8. juuli 2021. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse
16. juulil 2021, menetlustes

Agenzia delle Entrate

versus

Contship Italia SpA,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president N. Jääskinen (ettekandja), kohtunikud M. Safjan ja N. Piçarra,

kohtujurist: L. Medina,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Contship Italia SpA, esindaja: *avvocato* F. d'Ayala Valva,
- Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistasid *avvocati dello Stato* G. De Bellis, D. G. Pintus ja F. Urbani Neri,
- Euroopa Komisjon, esindajad: W. Roels ja P. Rossi,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi
ettepanekuta,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlused puudutavad ELTL artikli 18 tõlgendamist koostoimes ELTL artiklis 49 sätestatud asutamisevabaduse põhimõttega.
- 2 Taotlused on esitatud kahes kohtuvaidluses, mille asjaolud on samasugused, välja arvatud asjaomased majandusaastad, milleks kohtuasjas C-433/21 on 2005. majandusaasta ja kohtuasjas C-434/21 2004. majandusaasta, ning mille pooled on ühendav äriühing Contship Italia SpA (edaspidi „Contship“), kellele on üle läinud Borgo Supermercato Srl-i õigused, ja Agenzia delle Entrate (Itaalia maksuamet) ning mis puudutavad varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamist.

Õiguslik raamistik

- 3 23. detsembri 1994. aasta seaduse nr 724 riigi rahanduse ratsionaliseerimise meetmete kohta (legge n. 724 – Misura di razionalizzazione della finanza pubblica; *GURI* nr 304 regulaarne lisa, 30.12.1994) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (edaspidi „seadus nr 724/1994“) oli artikli 30 lõikes 1 sätestatud:

„Kui ei tõendata vastupidist, peetakse aktsiaseltse, aktsiakapitaliga usaldusühinguid, osahinguid, täisühinguid ja usaldusühinguid ning mis tahes liiki mitteresidentidest äriühinguid ja üksusi, millel on riigi territooriumil püsiv tegevuskoht, varifirmadeks, kui tulu, vara ja sissetuleku – välja arvatud erakorralise – suurenemise kogusumma, mis nähtub raamatupidamisaruandest, kui see on kohustuslik, on väiksem summadest, mis on saadud järgmistel alustel: a) 1% Vabariigi Presidendi 22. detsembri 1986. aasta dekreedid nr 917 tulumaksuseaduse konsolideeritud teksti heakskiitmise kohta (decreto del Presidente della Repubblica n. 917 – Approvazione del testo unico delle imposte sui redditi; *GURI* nr 302 regulaarne lisa, 31.12.1986) artikli 53 lõike 1 punktis c nimetatud vara väärtusest, isegi kui tegemist on finantspõhivaraga, millele lisandub krediitide väärtus; b) 4% selle materiaalse põhivara väärtusest, mis koosneb kinnisasjadest ja Vabariigi Presidendi 26. oktoobri 1972. aasta dekreedid nr 633 käibemaksu kehtestamise ja reguleerimise kohta (decreto del Presidente della Repubblica n. 633 – Istituzione e disciplina dell'imposta sul valore aggiunto; *GURI* nr 292 regulaarne lisa, 11.11.1972, lk 2) muudetud redaktsioonis artikli 8bis lõike 1 punktis a nimetatud varast, kaasa arvatud kapitalirendilepingu alusel kasutatav vara; c) 15% muu materiaalse põhivara väärtusest, kaasa arvatud kapitalirendilepingu alusel kasutatav vara.

[...]

Eespool esitatud sätteid ei kohaldata: [...]

5) äriühingutele ja üksustele, mille väärtpaberitega kaubeldakse Itaalia reguleeritud turgudel; [...].“

- 4 27. detsembri 2006. aasta seaduse nr 296, millega kehtestatakse sätted riigi aastaeelarve ja mitmeaastase eelarve koostamiseks (2007. aasta eelarveseadus) (legge n. 296 – Disposizioni per la formazione del bilancio annuale e pluriennale dello Stato (legge finanziaria 2007); *GURI* nr 299 regulaarne lisa, 27.12.2006) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis (edaspidi „seadus nr 296/2006“), mis jõustus alates 4. juulil 2006 käimasolevast majandusaastast, artikli 1 lõikega 109 seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punkti 5 kohaldamisala laiendatud

„äriühingutele ja üksustele, kes kontrollivad äriühinguid ja üksusi, mille väärtpaberitega kaubeldakse Itaalia ja välisriikide reguleeritud turgudel, samuti äriühingutele ja üksustele, mis ise on börsil noteeritud, ja äriühingutele, mis on kas või kaudselt nende kontrolli all“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 5 Borgo Supermercati oli Itaalia õiguse alusel asutatud osaühing, mille ainuomanik oli Eurokai KGaA, mis on noteeritud Saksamaa börsil. Maksustamisaastatel 2004 ja 2005 oli Borgo Supermercati „puhas valdusettevõtja“, kuna tema tegevus seisnes üksnes oma osaluse haldamises Mika Srl-i kapitalis, mille ainuosanik ta oli.
- 6 Maksustamisaastate 2004 ja 2005 kohta tehtud kahe maksuotsusega leidis maksuhaldur seaduse nr 724/1994 artikli 30 alusel, et Borgo Supermercati vastab kriteeriumidele, mille alusel saab teda pidada varifirmaks, ning määras vastavalt nimetatud artiklile kindlaks selle äriühingu äriühingu tulumaksuga (IRES) maksustatava tulu, võttes aluseks ainsa selle äriühingu omandis oleva vara väärtuse, st 100% osaluse Mika osakapitalis.
- 7 Borgo Supermercati esitas nende kahe maksuotsuse peale kaks kaebust Commissione tributaria provinciale di Genova (Genova provintsi maksukohus, Itaalia), kes jättis mõlemad kaebused täies ulatuses rahuldamata.
- 8 Borgo Supermercati esitas Genova provintsi maksukohtu rahuldamata jätmise otsuste peale kaks apellatsioonkaebust Commissione tributaria regionale della Liguria (Liguuria maakonna maksukohus, Itaalia), kes need kaks apellatsioonkaebust osaliselt rahuldas.
- 9 Commissione tributaria regionale della Liguria (Liguuria maakonna maksukohus) leidis, et asjaolu, et Borgo Supermercati osalus kuulub äriühingule, mis on asjaomasel maksustamisaastal Saksamaa börsil noteeritud, võimaldab sellele äriühingule laiendada alust, mis jätab ta välja varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamisalast ja on ette nähtud seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punktis 5, mille kohaldamisala oli põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal piiratud, hõlmates vaid Itaalia reguleeritud turul otseselt noteeritud äriühinguid. Selline lai tõlgendus tuleneb põhimõttest, mille kohaselt on mõistlik ja otstarbekas tõlgendada börsil noteerimist puudutavat väljajätmise alust kooskõlas diskrimineerimiskeelu põhimõttega, kuigi seadusandja nägi seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punkti 5 kohaldamisala sellise laiendamise ette alles seadusega nr 296/2006 tehtud muudatusega.
- 10 Maksuhaldur ja Contship, kes oli vahepeal Borgo Supermercati üle võtnud, esitasid Commissione tributaria regionale della Liguria (Liguuria maakonna maksukohus) otsuste peale kassatsioonkaebuse Corte suprema di cassazionele (Itaalia kassatsioonikohus), mis on eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 11 Contship väidab oma apellatsioonkaebuste põhjendamiseks sisuliselt seda, et Saksa õiguse alusel asutatud äriühing, kellele kuulub 100% osalus Borgo Supermercatis, oleks tulnud õigusnormide järjepideva tõlgenduse põhjal võrdsustada „äriühingute ja üksustega, mille väärtpaberitega kaubeldakse Itaalia reguleeritud turgudel“ ja mida on nimetatud seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punktis 5, mis on põhikohtuasjas käsitletavatele asjaoludele *ratione temporis* kohaldatav, ja järelikult oleks selle Saksa õiguse alusel tegutseva äriühingu tütarettevõtja pidanud *ex lege* jääma varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamisalast välja. Contshipi sõnul toob seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punkti 5 tõlgendus, mis lähtub enne

seaduse nr 296/2006 jõustumist kehtinud redaktsioonist, mis ei järgi eespool kirjeldatud lähenemist, kaasa kontrolliva üksuse diskrimineerimise riikkondsuse alusel ning rikut asutamisevabadust ning ettevõtlus- ja kaubandusalgatuse vabadust Euroopa Liidus.

- 12 Contshipi arvates kinnitab tema tõlgendust seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punkti 5 muudatus seadusega nr 296/2006, mis on teatud mõttes viinud asjaomased riigisisesed õigusnormid kooskõlla liidu õiguskorrale omaste põhimõtetega.
- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib kõigepealt, et seaduse nr 724/1994 artiklis 30 ette nähtud varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi eesmärk on pärssida teatava õigusliku vormi kasutamist muudel eesmärkidel kui need, mis suunavad kollektiivsete äriüksuste tavapärasel dünaamikal. See kohus täpsustab, et seda maksusüsteemi kohaldatakse üksnes tulunduslikele äriühingutele, kaasa arvatud välismaiste äriühingute püsivad tegevuskohad ja nn *offshore*-äriühingud.
- 14 Nimetatud kohus toob esile, et äriühingud, kellele seda maksusüsteemi kohaldatakse, tehakse kindlaks nn toimivuse kontrolliga, mis põhineb nende äriühingute vara tootlikkuse hindamisel võrreldes seadusega kindlaks määratud miinimumtulu näitajatega. Seega, kui äriühing deklareerib asjaomasel maksustamisaastal tulu, mis on väiksem summast, mis tuleneb miinimumtulu näitajate kohaldamisest, eeldatakse, et äriühing ei tegutse, ja see toob kaasa maksustatava tulu kindlaksmääramise seaduse järgi eeldatava miinimumtulu alusel.
- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et seaduse nr 724/1994 artikkel 30 näeb ette ka asjaomase maksusüsteemi kohaldamisalast väljajätmise alused. Väljajätmise aluste hulka kuulub ka seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punktis 5 ette nähtud juhtum, mis nägi põhikohtuasja asjaoludele *ratione temporis* kohaldatavas redaktsioonis ette, et varifirmade maksustamise vältimise vastast maksusüsteemi ei kohaldata „äriühingutele ja üksustele, mille väärtpaberitega kaubeldakse Itaalia reguleeritud turgudel“.
- 16 See kohus rõhutab, et seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punkti 5 kohaldamisala on laiendatud seadusega nr 296/2006, mis jõustus alates 4. juulil 2006 käimasolevast majandusaastast, „äriühingutele ja üksustele, kes kontrollivad äriühinguid ja üksusi, mille väärtpaberitega kaubeldakse Itaalia ja välisriikide reguleeritud turgudel, samuti äriühingutele ja üksustele, mis ise on börsil noteeritud, ja äriühingutele, mis on kas või kaudselt nende kontrolli all“. Corte suprema di cassazione (kassatsioonikohus) leiab siiski, et see muudatus ei ole põhikohtuasja asjaoludele *ratione temporis* kohaldatav ning et seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punkti 5 sõnastus enne seda muudatust ei võimaldanud anda tõlgendust, mille kohaselt oleks väljajätmise aluse kohaldamisala laiendamine Itaalias või välisriigi börsil noteeritud äriühingute tütarettevõtjatele olnud kohaldatav juba nende asjaolude asetleidmise ajal.
- 17 Sellega seoses on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punkt 5 põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis on kooskõlas diskrimineerimiskeelu põhimõttega koostoimes asutamisevabaduse põhimõttega, mis on sätestatud vastavalt ETLT artiklis 18 ja artiklis 49.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul võib seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punkt 5 esiteks põhjustada kitsas tähenduses diskrimineerimist Itaalia reguleeritud turgudel kaubeldavaid väärtpabereid emiteerivate äriühingute ja välisriikide turgudel noteeritud äriühingute vahel. Teiseks võib asjaolu, et asjaomast väljajätmise alust, mis võib anda maksusoodustuse, ei laiendata Itaalia ja välisriigi turgudel noteeritud emaettevõtjatele, põhjustada asutamisevabaduse piirangu,

mis sellest tulenevalt avaldab pärssivat mõju äriühingutele, kes on küll mitteresidendid ega oma püsivat tegevuskohta, kuid kavatsevad siiski kasutada Itaalias teise tegevuskoha asutamise vabadust, kontrollides selle riigi residendist äriühinguid.

- 19 Neil asjaoludel otsustas Corte suprema di cassazione (Itaalia kassatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule nii kohtuasjas C-433/21 kui ka kohtuasjas C-434/21 järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas ELTL artiklitega 18 (varem EÜ artikkel 12) ja 49 (varem EÜ artikkel 43) on vastuolus selline riigisisene õigusnorm, mis – nagu [seaduse nr 724/1994] (*ratione temporis* kohaldatavas redaktsioonis, mis kehtis enne [seadusega nr 296/2006] tehtud muudatusi) artikli 30 lõike 1 punkt 5 – jätab varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi – mille aluseks on selliste äriühingu teatava vara väärtusega seotud tulu miinimumväärtuste kehtestamine, mille saavutamata jätmine kujutab endast iseloomulikku näitajat selle kohta, et äriühing on varifirma, ja toob kaasa maksustatava tulu kindlaksmääramise eelduste põhjal – kohaldamisalast välja üksnes äriühingud ja üksused, mille väärtpaberitega kaubeldakse Itaalia reguleeritud turgudel, ega jäta välja äriühinguid ja üksusi, mille väärtpaberitega kaubeldakse reguleeritud välisurgudel, ega äriühinguid, kes kontrollivad börsil noteeritud äriühinguid ja üksusi või on kas või kaudselt nende kontrolli all?“

- 20 Euroopa Kohtu presidendi 3. septembri 2021. aasta otsusega liideti käesolevad kohtuasjad menetluse kirjaliku ja suulise osa ning Euroopa Kohtu otsuse huvides.

Eelotsusetaotluste vastuvõetavus

- 21 Itaalia valitsus väidab, et eelotsusetaotlused on vastuvõetamatud, kuna mõlemas liidetud kohtuasjas esitatud küsimus on hüpoteetiline.
- 22 See valitsus väidab, et seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punktis 5 ette nähtud varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamisalast väljajätmise alus oli põhikohtuasja asjaolude toimumise ajal kohaldatav üksnes äriühingutele ja üksustele, mille väärtpaberitega kaubeldakse Itaalia reguleeritud turgudel, ning kuna Contship ei ole kunagi emiteerinud väärtpabereid ei Itaalia turul ega välisriigi turul, ei saa ta järelikult väita, et teda põhikohtuasjas vaidlusaluse õigusnormiga diskrimineeriti.
- 23 Sellega seoses tuleb märkida, et ainult liikmesriigi kohus, kelle lahendada on vaidlus põhikohtuasjas ja kes vastutab langetatava kohtuotsuse eest, on pädev tema menetluses oleva kohtuasja eripära arvestades hindama nii eelotsuse vajalikkust oma otsuse tegemiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Järelikult, kui esitatud küsimused puudutavad liidu õiguse tõlgendamist, on Euroopa Kohus reeglina kohustatud otsuse langetama (18. oktoobri 1990. aasta kohtuotsus Dzodzi, C-297/88 ja C-197/89, EU:C:1990:360, punktid 34 ja 35; 13. novembri 2018. aasta kohtuotsus Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 28. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Caruter, C-642/20, EU:C:2022:308, punkt 28).
- 24 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt nimelt eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mille liikmesriigi kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille paikapidavuse kontrollimine ei ole Euroopa Kohtu ülesanne, on kohtuasja lahendamisel asjakohased. Euroopa Kohus võib liikmesriigi kohtu

esitatud taotluse läbi vaatamata jätta vaid siis, kui on ilmne, et taotletud liidu õiguse tõlgendamine ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada faktilised ja õiguslikud asjaolud, mis on vajalikud, et anda talle esitatud küsimustele tarvilik vastus (5. detsembri 2006. aasta kohtuotsus Cipolla jt, C-94/04 ja C-202/04, EU:C:2006:758, punkt 25; 13. novembri 2018. aasta kohtuotsus Levola Hengelo, C-310/17, EU:C:2018:899, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 28. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Caruter, C-642/20, EU:C:2022:308, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 25 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlustest, et kuigi Contship ei ole kunagi emiteerinud väärtpabereid ei Itaalia turul ega välisriigi turul, võib seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punktis 5 ette nähtud väljajätmise aluse diskrimineeriv laad tuleneda selliste äriühingute tütarettvõtjate, kelle väärtpaberitega kaubeldakse Itaalia reguleeritud turgudel, ja selliste äriühingute tütarettvõtjate, kelle väärtpaberitega kaubeldakse välisriigi reguleeritud turgudel, erinevast kohtlemisest.
- 26 Lisaks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus välja selgitada, kas põhikohtuasjas vaidlusalustel riigisisestel õigusnormidel on pärssiv mõju välisriigi reguleeritud turgudel noteeritud äriühingutele, kes on küll mitteresidendid ega oma püsivat tegevuskohta, kuid kavatsevad siiski kasutada Itaalias teise tegevuskoha asutamise vabadust, kontrollides selle riigi residendist äriühinguid.
- 27 Seega ei ilmne, et taotletud liidu õiguse tõlgendusel ei ole mingit seost põhikohtuasjade faktiliste asjaolude või esemega.
- 28 Eeltoodust tuleneb, et eelotsusetaotlused on vastuvõetavad.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Sissejuhatavad märkused

- 29 Alustuseks tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artikkel 18 iseseisvalt kohaldatav üksnes sellistes liidu õigusega reguleeritud olukordades, mille tarvis ei nähta EL toimimise lepinguga ette diskrimineerimiskeelu erinorme. Diskrimineerimiskeelu põhimõte on aga asutamisevabaduse osas sätestatud ELTL artiklis 49 (29. veebruari 1996. aasta kohtuotsus Skanavi ja Chryssanthakopoulos, C-193/94, EU:C:1996:70, punktid 20 ja 21; 5. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Hervis Sport- és Divatkereskedelmi, C-385/12, EU:C:2014:47, punkt 25, ja 22. oktoobri 2021. aasta kohtumäärus O jt, C-691/20, ei avaldata, EU:C:2021:895, punktid 20 ja 21).
- 30 Seega, kuna põhikohtuasjade faktilised asjaolud puudutavad Itaalia äriühingut, mida kontrollib teises liikmesriigis asuv äriühing, on ELTL artikkel 49 asjakohane säte, et hinnata, kas asjaomased riigisisestel õigusnormid on liidu õigusega kooskõlas (vt analoogia alusel 13. novembri 2012. aasta kohtuotsus Test Claimants in the FII Group Litigation, C-35/11, EU:C:2012:707, punkt 91, ja 3. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, punkt 52).
- 31 Seetõttu ei ole vaja tõlgendada ELTL artiklit 18, vaid ainult ELTL artiklit 49.

Asutamisvabadus

- 32 Oma küsimustega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitust, kas ELTL artiklis 49 sätestatud asutamisvabadusega on vastuolus sellised õigusnormid nagu seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punkt 5 põhikohtuasja asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis, mis piirab varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamisalast väljajätmise aluse kohaldamist, hõlmates üksnes äriühinguid, mille väärtpaberitega kaubeldakse riigisisestel reguleeritud turgudel, ja jättes selle väljajätmise aluse kohaldamisalast välja teised kodu- või välismaised äriühingud, mille väärtpaberitega ei kaubelda riigisisestel reguleeritud turgudel, kuid mis on välisriigi reguleeritud turgudel noteeritud äriühingute ja üksuste kontrolli all.
- 33 Esimesena tuleb meelde tuletada, et ELTL artikliga 49 on keelatud piirata liikmesriigi kodaniku asutamisvabadust teise liikmesriigi territooriumil. Vastavalt ELTL artiklile 54 hõlmab asutamisvabadus liikmesriigi õigusaktide kohaselt asutatud äriühingute jaoks, kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht on Euroopa Liidus, õigust tegutseda teistes liikmesriikides tütarettevõtja, filiaali või esindaja kaudu (vt selle kohta 21. septembri 1999. aasta kohtuotsus Saint-Gobain ZN, C-307/97, EU:C:1999:438, punkt 35, ning 20. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Lexel, C-484/19, EU:C:2021:34, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 34 Asutamisvabadus tagab teiste liikmesriikide kodanike ja ELTL artiklis 54 viidatud äriühingute kohtlemise vastuvõtvast liikmesriigis võrdselt selle liikmesriigi residentidega ja keelab äriühingute puhul igasuguse diskrimineerimise nende asukoha tõttu (12. detsembri 2006. aasta kohtuotsus Test Claimants in Class IV of the ACT Group Litigation, C-374/04, EU:C:2006:773, punkt 43, ja 3. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, punkt 59 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 35 Sellega seoses ei ole keelatud mitte ainult äriühingute asukohal põhinev ilmne diskrimineerimine, vaid ka kõik varjatud diskrimineerimise vormid, mis teistest eristuskriteeriumidest lähtudes viivad tegelikult sama tulemuseni (5. veebruari 2014. aasta kohtuotsus Hervis Sport- és Divatkereskedelmi, C-385/12, EU:C:2014:47, punkt 30; 3. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, punkt 62, ja 25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus Novo Banco, C-712/19, EU:C:2021:137, punkt 31).
- 36 Riigisisised õigusnormid, mis teevad maksustatava tulu kindlaksmääramisel vahet asjaomaste väärtpaberitega kauplemise koha järgi, võivad kuuluda selle keelu kohaldamisalasse.
- 37 Kuid käesoleval juhul kohaldatakse vastavalt seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punktile 5 põhikohtuasja asjaoludele *ratione temporis* kohaldatavas redaktsioonis varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamisalast väljajätmise alust üksnes „äriühingutele ja üksustele, mille väärtpaberitega kaubeldakse Itaalia reguleeritud turgudel“.
- 38 Seetõttu tuleb selle sätte kohaldamisala silmas pidades tõdeda, et põhikohtuasjas vaidlusalustest riigisisestest õigusnormidest ei tulene mingit erinevat kohtlemist sellise äriühingu nagu Contship, mille osalus on Saksamaal noteeritud emaettevõtja omandis, ja sellise äriühingu vahel, mille osalus on Itaalias noteeritud emaettevõtja omandis. Kuna need õigusnormid võimaldavad nimelt seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punktis 5 ette nähtud varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamisalast välja jätta üksnes äriühingud, kes on ise Itaalia reguleeritud turgudel noteeritud, siis ei ole tähtsust asjaolul, kas äriühing on Itaalias või välisriigis noteeritud emaettevõtja tütarettevõtja.

- 39 Seevastu nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast teabest, et Contship ei ole kunagi emiteerinud väärtpabereid Itaalia reguleeritud turgudel ja seetõttu ei kohaldata tema suhtes, nagu ka kõigi teiste börsil noteerimata Itaalia äriühingute suhtes, varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamisalast väljajätmise alust, mis on ette nähtud seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punktis 5. Järelikult, kui Contship, selle asemel et olla Saksamaal noteeritud äriühingu kontrolli all, oleks olnud Itaalias noteeritud äriühingu kontrolli all, ei oleks ta samuti saanud tugineda selles sättes ette nähtud väljajätmise alusele.
- 40 Neil asjaoludel ei saa seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punkti 5 kohaldamisest tuleneda mingit erinevat kohtlemist sellise äriühingu, mille osalus on välisriigi turul noteeritud emaettevõtja omandis, ja sellise äriühingu vahel, mille osalus on Itaalia turul noteeritud emaettevõtja omandis.
- 41 Teisena ilmneb väljakujunenud kohtupraktikast, et ELTL artikliga 49 on vastuolus kõik riigisisised meetmed, mis isegi siis, kui neid kohaldatakse kodakondsuse alusel vahet tegemata, võivad takistada liidu kodanikel EL toimimise lepinguga tagatud asutamisvabaduse teostamist või muuta selle vähem atraktiivseks, ja et niisugune piirav toime võib ilmneda eelkõige siis, kui riigisisised õigusnormid võivad pärssida äriühingu allüksuste –näiteks püsiva tegevuskoha – loomist teistes liikmesriikides ja tegutsemist selliste üksuste vahendusel (3. septembri 2020. aasta kohtuotsus Vivendi, C-719/18, EU:C:2020:627, punkt 51, ja 22. oktoobri 2021. aasta kohtumäärus O jt, C-691/20, ei avaldata, EU:C:2021:895, punkt 23).
- 42 Sellega seoses tuleb rõhutada, et liikmesriikide maksuautonoomia põhimõtte kohaselt on liidu tasandil ühtlustamismeetmete puudumisel liikmesriikide ülesanne määrata kindlaks eeldatavate varifirmade suhtes kohaldatav maksusüsteem. Sellist pädevust tuleb siiski teostada kooskõlas liidu õigusega ja eelkõige EL toimimise lepingu asutamisvabadust käsitlevate sätetega (vt analoogia alusel 30. juuni 2011. aasta kohtuotsus Meilicke jt, C-262/09, EU:C:2011:438, punktid 37 ja 38, ning 19. detsembri 2019. aasta kohtuotsus Brussels Securities, C-389/18, EU:C:2019:1132, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 43 Käesoleval juhul nähtub põhikohtuasjas vaidlusalustest õigusnormidest siiski, et kui emaettevõtja on noteeritud Itaalia reguleeritud turul, ei saa tema tütarettvõtja suhtes kohaldada seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punktis 5 ette nähtud varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamisalast väljajätmise alust, kui tütarettvõtja ise ei ole noteeritud.
- 44 Siit tuleneb, et tütarettvõtjate maksualane sooduskohtlemine ei ole allutatud tingimusele, et emaettevõtjad oleksid riigisisel väärtpaberibörsil noteeritud.
- 45 Seega, kuna põhikohtuasjas vaidlusalused õigusnormid ei aseta soodsamasse olukorda äriühinguid, mille osalus on riigisisel reguleeritud turul noteeritud emaettevõtja omandis ja kes soovivad, et nende suhtes kohaldataks varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamisalast väljajätmise alust, siis ei saa neist õigusnormidest tuleneda mingit pärssivat mõju välisriigi turgudel noteeritud emaettevõtjatele.
- 46 Lisaks tuleb sama moodi nagu Euroopa Komisjon märkida, et seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punktis 5 ette nähtud väljajätmise alus oli kohaldatav üksnes oletatavate varifirmade suhtes, kelle väärtpaberitega kaubeldi Itaalia reguleeritud turgudel, jättes seega välja varifirmad, mis on noteeritud välisriigi turgudel, sealhulgas muude liikmesriikide kui Itaalia Vabariigi turgudel. Viimati kirjeldatud olukord ei ole siiski selline, mis tuleneb põhikohtuasjade

asjaoludest, ja sellest tulenevalt läheks Euroopa Kohtu vastus küsimusele, kas sellist eristamist tuleb pidada asutamisvabadusega seotud diskrimineerimiseks, esitatud küsimustest kaugemale ega oleks eelotsusetaotluse esitanud kohtule põhikohtuasjade lahendamiseks tarvilik.

- 47 Järelikult ei takista seaduse nr 724/1994 artikli 30 lõike 1 punktis 5 ette nähtud varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamisalast väljajätmise aluse isikulise kohaldamisala selline piiramine, nagu on vaidluse all põhikohtuasjas, välisriigi turul noteeritud emaaettevõtja asutamisvabaduse teostamist Itaalia territooriumil ega muuda seda vähem atraktiivseks.
- 48 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata, et ELTL artiklit 49 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, mis piiravad varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamisalast väljajätmise aluse kohaldamist, hõlmates üksnes äriühinguid, mille väärtpaberitega kaubeldakse riigisisestel reguleeritud turgudel, ja jättes selle väljajätmise aluse kohaldamisalast välja teised kodu- või välismaised äriühingud, mille väärtpaberitega ei kaubelda riigisisestel reguleeritud turgudel, kuid mis on välisriigi reguleeritud turgudel noteeritud äriühingute ja üksuste kontrolli all.

Kohtukulud

- 49 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

ELTL artiklit 49 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, mis piiravad varifirmade maksustamise vältimise vastase maksusüsteemi kohaldamisalast väljajätmise aluse kohaldamist, hõlmates üksnes äriühinguid, mille väärtpaberitega kaubeldakse riigisisestel reguleeritud turgudel, ja jättes selle väljajätmise aluse kohaldamisalast välja teised kodu- või välismaised äriühingud, mille väärtpaberitega ei kaubelda riigisisestel reguleeritud turgudel, kuid mis on välisriigi reguleeritud turgudel noteeritud äriühingute ja üksuste kontrolli all.

Allkirjad